

Op vrijdag 26 september heeft het kabinet de Ontwerp-Nota Ruimte naar de Tweede Kamer gestuurd. Na de consultatieperiode volgt naar verwachting in 2026 de definitieve Nota Ruimte. Met deze nota neemt het Rijk de regie over de ruimtelijke inrichting en ordening van de fysieke leefomgeving in Nederland. Wat vinden de drinkwaterbedrijven van de opzet van deze nota en waar is nog ruimte voor verbetering?

'Drinkwater krijgt goede positie in Ontwerp-Nota Ruimte'

De Nota Ruimte is een nationale omgevingsvisie die richting geeft aan keuzes voor wonen, werken, natuur, water en bodem. De Ontwerp-Nota Ruimte hanteert het motto 'elke regio telt'. Daarbij zijn drie principes leidend: ruimte zoveel mogelijk meervoudig benutten, aansluiten bij unieke kenmerken van regio's en problemen niet zondermeer doorschuiven naar toekomstige generaties. De nota is bindend voor het Rijk en richtinggevend voor de andere overheden. Het ontwerp bevat keuzes en visies voor de periode tot 2050, met een doorkijk tot 2100.

'Ruimte maken voor drinkwater'

Water is nationaal belang

In de nota zijn een goede waterkwaliteit en voldoende drinkwater opgenomen als nationale belangen waarop het Rijk zich richt in zijn ruimtelijk beleid. Er wordt uitgegaan van vier integrale thema's bij het maken van ruimtelijke keuzes: Wonen, werken en bereikbaarheid, Economie en energie, Landbouw en natuur, en Water en bodem.

Vewin is positief over de aandacht die de nota schenkt aan het zekerstellen van de toekomstige drinkwatervoorziening, en de bescherming van drinkwaterbronnen. Drinkwater komt in elk thema aan de orde. Veel van de punten die Vewin eerder heeft ingebracht in overleg met het ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), zijn overgenomen. De definitieve nota moet worden uitgewerkt in omgevingsplannen, verordeningen, projectbesluiten, enzovoort. Het komt hierbij aan op een goede uitvoering, zeker ook in de regio.

Hier vindt u de volledige tekst van de ontwerp Nota Ruimte:

Drinkwater randvoorwaarde bij woningbouw

De Ontwerp-Nota Ruimte wijst vier nieuwe nationale en 127 regionale grootschalige woningbouwlocaties aan. Daarbij wordt de beschikbaarheid van voldoende drinkwater-(bronnen) expliciet genoemd als belangrijke randvoorwaarde. Die beschikbaarheid is echter niet vanzelfsprekend. Zeker is dat alle tien drinkwaterbedrijven vóór 2030 extra productiecapaciteit nodig hebben, in sommige gevallen al nu of op zeer korte termijn. Het zekerstellen van voldoende bronnen, ruimte voor nieuwe productielocaties en bijbehorende infrastructuur is noodzakelijk om de woningbouwopgave mogelijk te maken. Daarom is het essentieel dat het door Vewin en IPO samen met IenW opgestelde Actieprogramma Beschikbaarheid Drinkwaterbronnen 2023–2030 voortvarend wordt uitgevoerd.

Waterbeschikbaarheid

De nota benadrukt dat provincies en gemeenten bij verstedelijking, woningbouw- en gebiedsplannen tijdig aandacht moeten hebben voor de beschikbaarheid van drinkwater in de regio. Dit vraagt om vroegtijdige afstemming tussen de drinkwaterbedrijven en het bevoegd gezag. Dit is nodig, omdat het proces om nieuwe bronnen te selecteren en te benutten en de productiecapaciteit te vergroten veel tijd vergt. Naast het tijdig aanwijzen van nieuwe drinkwaterbronnen uit grond- en oppervlaktewater is het belangrijk dat ruimte wordt gemaakt voor de bescherming van deze bronnen en de bijbehorende infrastructuur.

Bescherming drinkwaterbronnen

In de Ontwerp-Nota Ruimte is opgenomen dat de grondwaterkwaliteit moet verbeteren in grondwaterbeschermingsgebieden voor drinkwaterproductie. Aangegeven wordt dat het Rijk samenwerkt met provincies aan de bescherming van Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's), Nationale Grondwater Reserves (NGR's), boringvrije zones, grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden, zodat drinkwater gemaakt kan blijven worden met een zo klein mogelijke zuiveringsinspanning. Hierbij is aangegeven dat aanvullende aanwijzing en ontwikkeling van nieuwe drinkwaterbronnen, inclusief beschermingsgebieden, nodig zal zijn. Er wordt ingezet op het gebruik van meer oppervlaktewater voor drinkwaterproductie, maar ook van grondwater en alternatieve bronnen.

Concreet maken

Vewin vindt het positief dat de bescherming van de grondwaterkwaliteit in grondwaterbeschermingsgebieden expliciet in de Nota is benoemd. Tegelijkertijd vraagt de bescherming van oppervlaktewaterbronnen voor drinkwater nog extra aandacht. Daarnaast moet de bescherming van ASV's en NGR's in veel gevallen nog concreet invulling krijgen door risicovolle ontwikkelingen in die gebieden zoveel mogelijk uit te sluiten.

Vervolgproces

De Ontwerp-Nota Ruimte ligt nu ter inzage, zodat iedereen kan reageren. Daarna wordt de definitieve nota vastgesteld. Vewin heeft namens de 10 drinkwaterbedrijven een zienswijze opgesteld naar aanleiding van het ontwerp. De Ontwerp-Nota gaat in op een betere bescherming van oppervlaktewaterbronnen en de invulling van de bescherming van NGR's en ASV's. Voor Vewin is het van belang dat dit ook goed wordt meegenomen bij de uitvoering van woningbouwplannen. De Ontwerp-Nota Ruimte focust op meervoudig benutting van de ruimte, wat kan schuren met het uitgangspunt dat er in grondwaterbeschermingsgebieden prioriteit is voor drinkwaterproductie. Combinaties met extensieve functies zoals natuur of recreatie zijn mogelijk, maar activiteiten zoals boren naar aardwarmte of lozen van chemische stoffen zijn hier uit den boze.

De Ontwerp-Nota Ruimte vormt een mooi fundament, maar voor een robuuste drinkwatervoorziening blijft een goede uitwerking ervan in de regionale plannen essentieel.

‘Goede gebiedsgerichte uitwerking is essentieel’